

danella, pres del ll. mod. botànic *soldanella* (també *soldonella* pel Prior Agustí, 1617). El nom llatí és forjat sobre l'it. *soldanella* [1544, Mattioli] i sembla ser derivat de *sòldola*, nom italià de la CONSOLDA o *consolva*, germà d'aquest: dissim. normal *l-d-l- > l-d-n*, i la *o* interna de la forma d'Agustí seria etimològica.

Soldar, *soldat*, *soldatge*, *soldau*, *V. sou Soldavall*, *V. sòl Soldejar*, *V. sou Soldemà*, *V. sou Soldenc*, contracció de *soldonenc*, derivat de *soldó* = SAULÓ *Soldevall*, *soldevila*, *V. sòl Soldó*, *V. sauló Soldonella*, *V. soldanella Soldonenc*, *V. sauló Soldrac*, *soldracada*, *soldrada*, *soldragada*, *soldragar*, *soldraquejar*, *V. sodegar*

SOLDRE, arcaic, del ll. SÖLVĒRE 'deslligar, desfer, deixatar, dissoldre'. □ 1.ª doc.: S. XIII (Llull, Desclot, *VidesR*, docs. etc.).

«Quant n'ac entrats tro a 60 dels cavallers fransesos, un hom, qui stava sobra la porta amagadament, *solvé* lo torn d'una porta corradissa que-y havia, e caheç la porta, e los 60 cavallers romangueren dins presos»; «no us fassa reguard que puxats ésser reptat --- de baÿa que hajats feta a-N Pere d'Aragó, car --- l'apostolí pot *solra* e ligar de fe e de sagrament ---; per què, jo us faré *absolra* al cardenal, qui és assí legat ---»; «cells que havian aturat lo compte, per forssa lo agueren a lexar; e lo compta, qui-s sentí desliure e *solt*, punyí lo cavall dels sperons e isqués de la pressa»; «manà *solre* tots los altres presos qui non fossen capdals», Desclot (*NCl*. v, 131.11, 44.20; iv, 158.16; Coroleu, 367). També en la *Cròn.* de Jaume I: «car ell havia lo poder de Sent Pere, lo qual N. Sr. li havia donat en terra, que pot *solre* e ligar» (Ag., 509.7).

En docs., ja a la primera meitat del S. XIII: «parlà ab éls, que si anar-me-n volia, *solt* e quiti de totes coses, que fer-o pogés, e que jaqués a l'eclesià, e jo pris la *ssolta* d'éls, per l'artiache: fora ço aquesta mia bocca no parlà que renunciàs» ('jo vaig acceptar el que ells em deixessin anar, per conducte de l'ardiaca'; «la casa de Toló que vós avez entredita --- vos pregam --- que vós --- *solvaz* la davant-dita esglea» (que el bisbe llevés l'interdicte que havia imposat a l'església de Toló); docs. de la Conca de Tremp de 1242 i de c. 1260, PPUjol, *DocVgUrg.*, 8.27, 19.6; «totz los autres preses --- sien *soltz* e deliures», capitulació del castell de Llorenç, a. 1211 (MiretS, *Més antic t. lit.*, 24); «que negú juseu no gaus jugar en negú joc de daus sens licència del batlle de Perpenyà ---; en lurs nocés, tota hora que per eyls lur sia request, e 'n altra manera no-n fossen *soutz*» a. 1295 (RLR v, 81); «lo *solvrie*» 1295, Camarasa (CaCandi, *Misc. Hi. Caat.* II, 175); «que ell *solva* e defenesca tot dret» ross. 1360 (*InvLC*).

Freqüent en Llull: «Encare us dic que port una Art General / --- / al dret e medicina e a tot saber val, / e a theologia, la qual m'és may coral: / a *solre* questions nuyla Art tan no val / ---», *Desconhort* VIII, 7; «un hom d'aquella ciutat hac fet omicidi, e-l rey volc punir aquell hom; mas per algunes franqueses lo hac a *solre* e pendre diners e perdonar a aquell hom», *Merav.* (*NCl*. I, 52=Ag. I, 26); «Can lo filosofff hac

respost a Fèlix per semblança, Fèlix dix al filosofff que, segons la semblança per la qual havia *solta* la questió, se devie seguir ---», id. (*NCl*. II, 45); «N. Sr. Jh. Chr. --- anava ab los apòstols, adoncs donà les claus de penitència --- e dix que tot so que Sent Pere per la vertut de Déu ligàs e *solvés* en la terra, seria ligat e *solt* en los cels», *Do. Pu.* xxvi, 5 (Gili, 65.8f.); *solre*, *L. del Gentil*, 132. Almenys en part de les seves obres, va en la variant *soure* en els mss. més antics: «aquels qui de l'arbre d'amor volen aver gran conexensa, e qui volen aver art e manera a *soure* les qüestions d'amor, e ensercar los secrets de filosofia ---», *Arbre de Fil. d'Amor* (*NCl*. cxvii, 25.75), segons el millor ms., S, del S. xiv (però *solre* en el ms. A, posterior, i B tardà).

En les *VidesR* tan aviat tradueix *absolvere* («lo bisbe no-l ne volc *solvre*», f° 145r.1, n. 12) com *solvere*, de l'original: «quant él fo intrat en Alexandria sobtament li fo rot e *solt* lo seu calcer» (f° 99r.2, n. 77= «ruptum atque *solutum*» 266.19). La forma de l'infinitiu allí és *soure* (f° 8, 33v2) o bé *solvre* (supra i «Sen Pere --- à poder de *solvre* e de ligar», f° 69r.2, n. 59), només el ms. B porta (com aquí) la forma *solver*; cf. encara *LleuresC*, 361, i el gloss. de l'obra.

Després de mj. S. xiv comença a decaure l'ús del mot, fora d'alguns usos tradicionals, ja sempre en els sentits figurats, i amb tendència a reduir-se a algunes de les formes, en particular el participi *solt*, sigui en el seu paper adjectival o amb verbs auxiliars (*era solt*, *fo solt*), ja poc en les altres formes, com en l'índex del 1.^r del *Crestidà* d'Eiximenis: «cap. 36, qui *sol* les rahons ---», «cap. 40, qui *sol* al terç argument ---»; «Los meus fets me forcen de *solre* la dura questió de aquests dos: --- negú --- és culpable», *Decam.* x, § 8, 595.2 (trad. «--- *solvere* ---»). Ja no en literatura creativa en el S. xv, però continua havent-n'hi alguns exs. estereotipats fins a la fi del segle en textos legals, bñbics etc. (veg.-ne en el *DAG.* s. v. *solre* i en *AlcM*).

Junt amb l'it. *solvere* dotes les llengües romàniques es prolongà més que en totes les altres la vida del verb simple llatí SÖLVĒRE en cat. i en llengua d'oc, on tenia a l'E. Mj. la forma *solver* tr. «déliér, détacher; délivrer; dégager (un objet mis en gage); absoudre; résoudre (une question); payer»; també allà s'extingí després de l'E. Mj. i no en queda avui sinó alguna relíquia d'usos limitats en gascó, Luixon *sòbe* «tremper», «dissoudre» (Sarrieu, *RLR* xlv, 443). El sentit precís és «faire tremper dans l'eau (du bois, du pain, du grain)»: *sòbe* a quasi tot l'Arieja, *sòbe* des de Martres-Tolosane, Garona avall fins a la Lomanha i a l'O. fins més enllà d'Auch (*ALGc.* iv, 1606); encara a mj. segle passat a St. Gaudens: «*sobe*: tremper, infuser, imbiber, mouiller» (*Dupleich*).

DERIV.: L'antic participi *solt* sobrevisqué més vigorosament amb caràcter propi d'adjectiu: «com fon en lo dit castell, ell descavalcà cuytadament e jaquí son cavall *solt*» mall., a. 1462 (*Vida St. Julià, Eximplis*, Ag., 322). Però el que és corrent és que llavors prengui el sentit de cèlibe, no casat: «fornicació --- és cant hom seglar, qui és sens muyller, conex fembra *solta* e